Μνήμων

Τόμ. 1 (1971)

Τ Ο Μ Ο Σ Π Ρ Ο Τ Ο Σ

ΜΝΗΜΩΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ : 'Η εξέλιξις τῶν τουρκολογικῶν σπουδῶν • ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΓΑΡΔΙΚΑ : 'Ο 'Αναστάσιος Πολυζοιδὸς καὶ ἡ 'Ελληνικὴ 'Επανάστασις • ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ Ε. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ : Συμβολὴ εἰς τὴν βιογραφίαν τοῦ Πέτρου Στεφανίτση • ΧΡΗΣΤΟΥ Κ. ΛΟΥΚΟΥ : 'Η κατάληψις τῆς Καλαμάτας ἀπὸ τοῦς Μανιάτες (1831) • ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΑΤΗΦΟΡΗ : 'Ο 'Εμμ. 'Αντωνιάδης καὶ τὰ περὶ ἀναμειξιάς του εἰς τὴν πειρατείαν • ΒΑΡΒΑΡΑΣ ΤΣΙΟΥΡΑΚΗ : 'Ανέκδοτα ἔγγραφα περὶ τῆς μονῆς Ταξιάρχων Αἰγίου • ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΤΟΚΟΥ : Zonaticum • ΚΩΣΤΑ Θ. ΛΑΠΠΑ : Συμβολὴ εἰς τὴν Καλαβρυτινὴν βιβλιογραφίαν.

Α Θ Η Ν Α Ι 1 9 7 1

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ε. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ

doi: [10.12681/mnimon.395](https://doi.org/10.12681/mnimon.395)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Τ. Ε. (1971). ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗ. *Μνήμων*, 1, 53–73.
<https://doi.org/10.12681/mnimon.395>

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗ

Ὁ Πέτρος Δ. Στεφανίτσης¹ γεννήθηκε στὴν Λευκάδα τὸ 1792. Σπούδασε ἰατρικὴ στὴν Ἰταλία καὶ γύρισε στὸ νησί του πρὶν ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ ἐπανάσταση. Τὸν βρίσκουμε στὸ Μεσολόγγι (1821 - 26) νὰ ζεῖ ὅλες τὶς περιπέτειες καὶ νὰ σώζεται στὴν Ἑξοδο. Στὸ Ναύπλιο, ποὺ κατέφυγε, πρωτοστάτησε στὴ συγκρότηση τοῦ Σώματος τῶν Ἑπτανησίων, ποὺ εἶχε σκοπὸ νὰ βοηθήσει τὴν πολιορκημένη Ἀκρόπολη (1826)². Ὑπηρετήσε ἐπίσης γιαντρός καὶ ἐπιστάτης στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου (1827 - 33). Ἀπὸ τὸν Ὁθωνα διορίστηκε γιαντρός στὴ Φάλαγγα. Πεθαίνοντας (1863) χάρισε τὴν περιουσία του στὴν Ριζάρειο σχολή.

Πολλὲς πληροφορίες ὑπάρχουν γιὰ τὴ ζωὴ του καὶ τὴ δράση του, ἀλλὰ καὶ ἀρκετὰ σημεῖα παραμένουν σκοτεινὰ. Ἀπὸ τὰ σχετικὰ προβλήματα ἄλλα ἔχουν ἐπισημανθεῖ, ὅπως ἡ ἔλλειψη πληροφοριῶν γιὰ τὰ νεανικά του χρόνια, τὶς σπουδές, τὴ συγγραφικὴ του δράση καὶ τὴν τύχη τῶν χειρογράφων του³, ἐνῶ ἄλλα ὄχι, ὅπως ἡ ἀπότομη καὶ

1. Ἡ βιβλιογραφία Στεφανίτση στὰ δύο τελευταῖα δημοσιεύματα γι' αὐτόν: Ἀ. Λιγνὰδης, Συμπλήρωμα περὶ Πέτρου Στεφανίτση, περ. «Νέον Ἀθηναῖον», τ. Δ' (1963), σ. 129 - 145 καὶ Σ π. Ι. Ἀσδραχᾶ, Λιθογραφίες ἀπὸ ἓνα ἀθησαύριστο ἔντυπο τοῦ Π. Δ. Στεφανίτση, περ. «Ὁ Ἑρانيστής», τ. Β' (1964), σ. 78 - 79 + 2 πίνακες.

2. Γιὰ τὴν ὅλη προσπάθεια τῶν Ἑπτανησίων καὶ μάλιστα τοῦ Στεφανίτση, βλ. Ἀ. Λιγνὰδης, ὁ. π. Στὶς πληροφορίες ποὺ παρέχει τὸ δημοσίευμα αὐτό, πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ ἐκεῖνες ποὺ ἀναφέρονται σὲ ἔγγραφο τῶν ΓΑΚ, Δ.Ε., φακ. 200, 22 Σεπτεμβρίου 1826, Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς Στεφανίτση. Ἡ Δ.Ε. τοῦ γνωστοποιεῖ ὅτι ἔστειλε 2.000 γρόσια γιὰ νὰ ἐνισχυθεῖ ἡ προσπάθεια τοῦ Σώματος τῶν Ἑπτανησίων καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ φροντίσει, μὲ κάθε τρόπο καὶ ὅσο γίνεται γρηγορώτερα, νὰ εἰσέλθει τὸ Σῶμα στὴν Ἀκρόπολη. Ὅλα αὐτὰ συνοδεύονται μὲ ἐπαίνους γιὰ τὴν πατριωτικὴ του δράση στὸ Μεσολόγγι καὶ στὸ Ναύπλιο.

3. Ν. Β. Τ[ω μ α δ ᾱ κ η], (Βιβλιοκρισία), Ἀ. Λιγνὰδης, Πέτρος Στεφανίτσης, Δελτίον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας, τ. ΙΒ' (1957 - 58), σ. 347, Σ π. Ι. Ἀσδραχᾶ, Τὸ βιβλίον τοῦ Π. Δ. Στεφανίτση γιὰ τὸ Μεσολόγγι, περ. «Αἰτωλικὰ Γράμματα» τ. 1 (1960), σ. 113 - 115, Ἀ. Κομίνης, Παρατηρήσεις εἰς τοὺς χρησμοὺς Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, Ε.Ε.Β.Σ., τ. Λ' (1960), σ. 398 - 412 καὶ Ἀ. Λιγνὰδης, ὅπου καὶ στὴ σημείωση 1.

μεγάλη αύξηση τῆς περιουσίας του ποὺ παραμένει ἀνεξήγητη.

Ἡ μικρὴ αὐτὴ συμβολὴ ἀναφέρεται στὴν περίοδο ποὺ ὁ Στεφανίτσης ἦταν γιατρὸς καὶ ἐπιστάτης στοὺ νοσοκομεῖο Ναυπλίου, καθὼς καὶ στοὺ πρόβλημα τῆς περιουσίας του.

Α) ΓΙΑΤΡΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

Ὁ Πέτρος Στεφανίτσης διορίστηκε γιατρὸς καὶ ἐπιστάτης τοῦ νοσοκομείου Ναυπλίου στίς 4 Ἰουλίου 1827 μὲ διαταγὴ τῆς Γραμματείας Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας ⁴. Ἀλλὰ καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ἡμερομηνία αὐτὴ συμμετεῖχε στὴ διακονία τοῦ νοσοκομείου ⁵.

Ἀπὸ τὴ θέση τοῦ ἐπιστάτη τοῦ νοσοκομείου, πέρα ἀπὸ τὰ ἐσωτερικὰ θέματα ποὺ ἀντιμετώπιζε, σχετικὰ μὲ τὴ νοσηλεία καὶ τὴν τροφодοσία τῶν ἀσθενῶν του, εἶχε νὰ φροντίσει καὶ γιὰ τὴν ἐξεύρεση καὶ κατοχύρωση τῶν πόρων τοῦ νοσοκομείου, γιατί οἱ νόμοι καὶ οἱ διαταγές τῆς διοίκησης, ποὺ ἔδιναν στοὺ νοσοκομεῖο μερίσματα ἀπὸ τὰ κρατικὰ ἔσοδα, ἦταν ἀνίσχυροι μπροστὰ στίς αὐθαίρεσιές τῶν ἰσχυρῶν.

Ἐνα ἀπὸ τὰ ἔσοδα τοῦ νοσοκομείου ἦταν τὸ ἐνοίκιο ἀπὸ τὴ χρῆση τοῦ δημόσιου στατήρα (κανταριοῦ) τῶν Μύλων καὶ τοῦ Ναυπλίου. Ἀλλὰ τὴ χρῆση τοῦ κανταριοῦ τῶν Μύλων πούλησε παράνομα ὁ Δ. Βαφιόπουλος. Στίς 12 Ἰουλίου 1827, ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀντιδρώντας στὴν παρανομία, διατάζει νὰ πούλησει τὸ δικαίωμα ὁ ἐπιστάτης τοῦ νοσοκομείου Π. Στεφανίτσης καὶ νὰ παρευρεθεῖ στὴ δημοπρασία ὁ Κων/νος Μιχαλόπουλος, ποὺ εἶχε ἀγοράσει παλιότερα τὸ δικαίωμα τοῦ κανταριοῦ ⁶. Ἀλλὰ καὶ πάλι τὸ ἔσοδο ἀπὸ τὸ καντάρι τῶν Μύλων δὲν ἀποδόθηκε στοὺ νοσοκομεῖο. Νέο ἐμπόδιο ὁ Κ. Βέρης, ἀρχηγὸς τῆς Φρουρᾶς τῶν Μύλων, ποὺ τοποθέτησε δικό του ἄνθρωπο γιὰ νὰ εἰσπράττει τὸ ἔσοδο, καὶ ἔτσι ὁ νόμιμος ἀγοραστής, ποὺ πῆρε τὸ δικαίωμα ἀπὸ τὴ δημοπρασία τοῦ Στεφανίτση, ἐμποδίστηκε ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευσή του καὶ γι' αὐτὸ δὲ δίνει χρήματα στοὺ νοσοκομεῖο. Ὁ Στεφανίτσης ἀπευθύνεται στὴν προϊσταμένη του Γραμματεία καὶ ζητᾷ τὴ βοήθειά της (5 Αὐγούστου 1827) ⁷.

Στίς 8 Αὐγούστου 1827 ζητᾷ καὶ πάλι τὴ βοήθεια τῆς ἴδιας Γραμ-

4) Ἐπιστολαὶ Ι. Α. Καποδίστρια [...], μεταφρασθεῖσαι ἐκ τοῦ γαλλικοῦ παρὰ Μιχαὴλ Γ. Σχινᾶ, τ. Α' - Δ', Ἀθήνησιν 1841 - 43, τ. Δ', σ. 434 - 436.

5. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 108, 2 Ὀκτωβρίου 1827. Βλ. Παράρτημα, ἀρ. 4 καὶ ΓΑΚ, Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ, φακ. 227, 8 Μαΐου 1827. Βλ. Παράρτημα, ἀρ. 1.

6. Ἀ. Λιγνάδης, ὁ. π., σ. 137.

7. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 99, 5 Αὐγούστου 1827. Βλ. Παράρτημα, ἀρ. 2.

ματείας, ἐπειδὴ ὁ Βαφιόπουλος παρακρατεῖ τὸ «κουτὶ τοῦ σπιταλιοῦ», τὸ κουτὶ — ταμεῖο τοῦ νοσοκομείου⁸. Ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ στὶς 9 Αὐγούστου ἀναθέτει στὸν Γραμματέα Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας νὰ διατάξει τὸ στρατηγὸ Βέρη νὰ παραχωρήσει τὸ δικαίωμα τοῦ κανταριοῦ στὸν ἐπιστάτη τοῦ νοσοκομείου⁹. Ὁ Ἀναστάσιος Λόντος ἐκτελεῖ τὴ διαταγὴ τῆς Ἀντικυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς διατάζοντας τὸν Κ. Βέρη νὰ παραχωρήσει στὸ νοσοκομεῖο τὰ ἔσοδα ἀπὸ τὸ καντάρι τῶν Μύλων¹⁰· μὲ δεύτερη διαταγὴ του καλεῖ τὸν Βαφιόπουλο νὰ παραδώσει στὸν Στεφανίτση τὸ «κουτὶ» τοῦ νοσοκομείου καὶ κάθε ἔσοδο, ποὺ θὰ ἀνήκει μελλοντικὰ στὸ νοσοκομεῖο¹¹.

Ἐνα ἄλλο ἔγγραφο¹² ἀποκαλύπτει καὶ ἄλλη πτυχὴ ἀπὸ τὴν ὑπόθεση τοῦ κανταριοῦ. Τὸ ἔστειλε (9 Σεπτεμβρίου) ὁ Κ. Μιχαλόπουλος, (ποὺ εἶχε ἀγοράσει παλιότερα τὸ δικαίωμα τοῦ κανταριοῦ), γιὰ νὰ ζητήσῃ τὴν παραχώρηση τῶν κανταριῶν τοῦ Ναυπλίου καὶ τῶν Μύλων, στὴν ἴδια τιμῇ, ποὺ πούληθηκαν ἀπὸ τὸν ἐπιστάτη τοῦ νοσοκομείου σὲ ἄλλον. Τὸ παράλογο αἶτημα τοῦ Μιχαλόπουλου στηρίζεται στὸ ἐπιχείρημα ὅτι αὐτός, ποὺ εἶχε καὶ παλιότερα τὴ χρῆση τῶν κανταριῶν, μπόρεσε νὰ αὐξήσῃ τὸ ἔσοδο τοῦ νοσοκομείου ἀπὸ 100 σὲ 300 γρόσια.

Ἐνῶ ὅμως ἡ ἀντιδικία γιὰ τὰ ἔσοδα νοσοκομείου συνεχίζεται, ἡ διοίκηση ἀποφασίζει τὴν ἀντικατάσταση τοῦ Στεφανίτση. Ὁ ἀμερικανὸς φιλέλληνας Howe, μὲ αἴτησή του στὸν Γραμματέα Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας, ζητᾷ γιὰ ἓνα χρόνον τὸ σπῆτι ποὺ χρησιμεύει γιὰ νοσοκομεῖο, καθὼς καὶ ἓνα ἄλλο, γιὰ τὴ διαμονὴ τοῦ γιατροῦ, ἐπειδὴ ἔχει στὴ διάθεσή του χρήματα, ἀπὸ συνδρομὲς συμπατριωτῶν του, ἀρκετὰ γιὰ ἐτήσια συντήρηση ἑνὸς νοσοκομείου. Ἡ αἴτηση γράφτηκε γαλλικὰ στὶς 9/21 Σεπτεμβρίου 1827 στὴν Αἴγινα¹³. Ὁ Ἀ. Λόντος ποὺ πῆρε τὴν αἴτηση τοῦ Howe ἀποφάσισε νὰ παραχωρήσει τὸ νοσοκομεῖο. Κυβερνητικὸ διάταγμα ἀναθέτει στὸν Howe τὴν ἐπιστάσια τοῦ

8. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 100, 8 Αὐγούστου 1827, Στεφανίτσης πρὸς Γραμματεῖα Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας.

9. Ἡ ἐντολὴ τῆς Ἀντικυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι γραμμένη στὴν 2η σελίδα τῆς παραπάνω (σημ. 7) ἀναφορᾶς τοῦ Στεφανίτση.

10. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 100, 9 Αὐγούστου 1827, Γραμματ. Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας πρὸς τὸν Ἀστυνόμον Ναυπλίου.

11. Ὁ. π., Γραμματ. Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας πρὸς τὸν ἀρχηγὸ τῆς Φρουρᾶς τῶν Μύλων.

12. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 104, 9 Σεπτεμβρίου 1827, Κων/νος Μιχαλόπουλος πρὸς τὴν Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ.

13. Ὁ. π., Sam. G. Howe πρὸς Excellence [Γραμματέα Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας].

νοσοκομείου Ναυπλίου¹⁴. Μὲ ἔγγραφό του ὁ Λόντος ἀναγγέλλει στὸν προσωρινὸ διοικητὴ Ναυπλίου τὸ διορισμὸ τοῦ Howe, ζητώντας κάθε διευκόλυνση στὸ ἔργο του. Ἐπίσης διατάζει νὰ γίνεи ἐλεγχος στὸ λογαριασμὸ τοῦ Στεφανίτση καὶ νὰ ἐξοφληθεῖ ἀπὸ τὰ δικαιώματα τοῦ νοσοκομείου¹⁵.

Τὸ περιεχόμενο τῶν δύο παραπάνω ἐγγράφων ἀνακοινώνεται στὸν Στεφανίτση μαζὶ μὲ τὴ διαταγὴ νὰ παραδώσει τὸ νοσοκομεῖο¹⁶.

Παρ' ὅλα αὐτά, ὁ ἀμερικανὸς φιλέλληνας S. G. Howe δὲ φαίνεται νὰ ἔγινε ποτὲ ἐπιστάτης τοῦ νοσοκομείου. Στὸ προσωπικὸ του ἡμερολόγιο σημειώνει¹⁷. «*Πόρος 9 Σεπτεμβρίου [1827]. Ἀπῆλθον χθὲς ἐκ Σπετσῶν καὶ ἔφθασα σήμερον περὶ τὴν 9 π.μ. Τὸ βρῆκιον «Πολιτικά» ἐκ Βοστώνης ἔφθασεν ἤδη, μὲ νέα βοηθήματα, ἐκ τοῦ κοιματόν. Τὸ φορτίον ἐστάθη ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ δόκτωρος Ρῶς [=Russ]. Τὸ κοιμάτον ἀνέθεσε τὴν διανομὴν εἰς τὸν Μύλλερ καὶ εἰς ἐμέ. Ἐλαβον ἐπιστολάς παρὰ πλείστων φίλων μου καὶ μίαν ἐκ τοῦ κοιματόν παρακαλοῦντος με νὰ συνεργασθῶ μετὰ τοῦ δόκτωρος Ρῶς καὶ νὰ δεχθῶ ἐπιταγὴν 500 ταλλήρων». Ἡ ἐπομένη ἀναγραφὴ στὸ ἡμερολόγιο ἔχει ἡμερομηνία : «*Πόρος 28 Σεπτεμβρίου [1827]...*» Τὰ 500 τάλιρα, γιὰ τὰ ὁποῖα γίνεται λόγος στὸ ἡμερολόγιο, ἴσως νὰ εἶναι τὰ χρήματα ἢ μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα στὰ ὁποῖα ὁ Howe στήριζε τὴν αἴτησή του γιὰ τὴν παράδοση τοῦ νοσοκομείου.*

Οἱ ἐνέργειες τοῦ Howe, γιὰ νὰ τοῦ παραχωρηθεῖ τὸ νοσοκομεῖο, ἔγιναν στὸ χρονικὸ διάστημα ποὺ τὸ ἡμερολόγιό του παρουσιάζει χάσμα (9 Σεπτεμβρίου μέχρι 28 Σεπτεμβρίου 1827 μὲ τὸ νέο ἡμερολόγιο). Σ' αὐτὸ τὸ διάστημα πρέπει νὰ πῆγε στὴν Αἴγινα, ποὺ ἦταν ἔδρα τῆς Κυβέρνησης, καὶ ἐκεῖ στὶς 9/21 Σεπτεμβρίου ἔγραψε τὴν αἴτησή του στὸν Γραμματέα Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας, ζητώντας τὴν παραχώρηση τοῦ νοσοκομείου¹⁸. Στὶς 2 Ὀκτωβρίου 1827 τὸν βρίσκουμε νὰ ταξιδεύει στὶς Κυκλάδες γιὰ νὰ μοιράσει τρόφιμα σὲ Κρητικὲς προσ-

14. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 105, 12 Σεπτεμβρίου 1827, Γραμματ. Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας πρὸς τὸν Χάους [=Howe].

15. Ὁ. π., Γραμματ. Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας πρὸς τὸν Προσωρινὸ Διοικητὴ Ναυπλίου.

16. Ὁ. π., Γραμματ. Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας πρὸς τὸν Π. Στεφανίτση. Βλ. παράρτημα, ἀρ. 3.

17. Σάμουελ Χάου, Ἡμερολόγιο ἀπὸ τὸν ἀγώνα. Εἰσαγωγὴ καὶ παρουσίαση ἀνεκδ. ἀποσπασμάτων Ὁδυσσεὺς Ἀημητρικόπουλου, Ἀθήνα 1971, σ. 168.

18. Στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου ὁ Howe εἶχε ὑπηρετήσει, σὰν ἱατροχειρουργὸς ἀπὸ τὴν 1 Ἰανουαρίου μέχρι τὶς ἀρχὲς Ὀκτωβρίου 1826, ὁπότε διορίστηκε στὴν «Καρ-

φυγικὲς οἰκογένειες ¹⁹. Τὸν Νοέμβριο ἱδρυσε πρόχειρο νοσοκομεῖο στὸν Πόρο, μὲ τοὺς Post, Russ καὶ Muller ²⁰, καὶ ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀμερικὴ στίς 13 Νοεμβρίου 1827 ²¹.

Ἔτσι ποτὲ δὲν ἔγινε ἐπιστάτης στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου, ὅπου παρέμεινε ὁ Στεφανίτσης. Γι' αὐτὸ μᾶς πείθει καὶ ἔγγραφό του ²² στὴν Γραμματεία Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας ποὺ ζητᾷ τὴ βοήθειά της, γιατί τὸ νοσοκομεῖο δὲν ἔχει πόρους καὶ ὁ ἴδιος δὲν μπορεῖ νὰ τὸ βοηθήσει οἰκονομικὰ (2 Ὀκτωβρίου 1827). Τὸ ἔγγραφο αὐτὸ μᾶς πείθει ὅτι δὲν πραγματοποιιήθηκε ἡ ἀντικατάστασή του. Ἐμεινε στὸ νοσοκομεῖο μέχρι τὸν ἐρχομὸ τοῦ Καποδίστρια. Ἀπευθύνθηκε τότε στὸν Κυβερνήτη καὶ ζήτησε τὴν προστασία καὶ τὴ συνδρομή του. Ἡ ἀναφορά του ἔχει ἡμερομηνία 24 Φεβρουαρίου 1828. Δύο ἡμέρες ἀργότερα ἀπάντησε ὁ Καποδίστριας μὲ εὐχαριστίες καὶ ἐπαίνους γιὰ τὴν προσπάθεια τοῦ Στεφανίτση, καθὼς καὶ μὲ ὑποσχέσεις γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ἔργου του ²³.

Τὴν ἐποχὴ ποὺ γράφεται ἡ ἀναφορά του στὸν Καποδίστρια, ὁ Στεφανίτσης ἀσκεῖ καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἱατροδικαστῆ στὸ Ναύπλιο. Μὲ ἔγγραφό του ὁ προσωρινὸς διοικητὴς Ναυπλίου Ἰωάννης Θεοτόκης διατάζει τὸν Στεφανίτση νὰ ἐξετάσει, (23 Φεβρουαρίου 1827), τὸ πτῶμα

τερία», γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ ἐκεῖ μέχρι τὸν Μάιο τοῦ 1827 (Θ. Βαγενᾶ - Εὐρ. Δημητράκοπουλον, Ἀμερικανοὶ φιλέλληνες ἐθελοντὲς στὸ εἰκοσιένα, Ἀθήνα 1949, σ. 80). Στὴν ὑπηρεσία τοῦ Howe στὸ νοσοκομεῖο καὶ τὴν «Καρτερία», ἀναφέρονται δύο ἔγγραφα τῶν ΓΑΚ :

1) ΓΑΚ, Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, φακ. 203, 5 Ὀκτωβρίου 1826, Γενικὴ Γραμματεία πρὸς τὴν Καταναλωτικὴ Ἐπιτροπὴ. Διατάζει «νὰ προμηθεύσῃ εἰς τὸν ἱατρὸν τοῦ νοσοκομείου κύριον Ἄου (How[e]) ἀνάλογον τινὰ κατοικίαν».

2) ΓΑΚ, Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, φακ. 205, 15 Ὀκτωβρίου 1826. Ἡ Δ.Ε. διορίζει τὸν Howe «*ἱατροχειροῦργον ἐν τῷ ἀτμοκινήτῳ «Καρτερία» καὶ ἔφορον τῶν ἐν τῷ στόλῳ ἱατροχειροῦργων*».

19. Σάμουελ Χάου, Ἡμερολόγιο... σ. 169.

20. Σ. Θ. Λάσκαρι, Ὁ Φιλελληνισμὸς ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν, ἐν Ἀθήναις 1927, σ. 66. Πρβλ. καὶ Σάμουελ Χάου, Ἡμερολόγιο... σ. 188.

21. Σάμουελ Χάου, Ἡμερολόγιο... σ. 180 - 181.

22. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 158, 2 Ὀκτωβρίου 1827. Βλ. παράρτημα, ἀρ. 4.

23. Καὶ τὰ δύο κείμενα δημοσιεύθηκαν ἀπὸ τὸν Στεφανίτση στὸν 4ο τόμο τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Καποδίστρια, ποὺ ἐκδόθηκαν μὲ δική του δαπάνη. Ἐπιστολαὶ Ι. Α. Καποδίστρια, ὁ. π. 434 - 436. Ἀναδημοσιεύθηκαν δύο φορές ἀπὸ Κ. Μαχαίρᾱ στὰ βιβλία του : 1) Λευκάς καὶ Λευκάδιοι ἐπὶ Ἀγγλικῆς προστασίας, 1810 - 1864, Κέρκυρα 1940, σ. 101 - 103. 2) Ἡ Λευκάς, 1700 - 1864, Ἀθήναι 1958, σ. 116 - 118. Τὸ πρωτόγραφο τῆς ἀναφορᾶς Στεφανίτση πρὸς Καποδίστρια βρίσκεται στὰ ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 20, 23 Φεβρουαρίου 1828.

του δολοφονημένου κήρυκα Δημ. Σαλανίτη. Ὁ Στεφανίτης ἐκτελεῖ τὴ διαταγὴ καὶ ὑποβάλλει τὴ σχετικὴ ἐκθεση²⁴.

Ἀλλὰ ἡ ὑπόσχεση τοῦ Καποδίστρια — ἀπάντησις στὴν ἀναφορὰ Στεφανίτη, ποὺ εἶδαμε παραπάνω — «[...] ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ὅχι μόνον θέλει λάβῃ πρόνοιαν νὰ φροντίσῃ νὰ πληρώσῃ καὶ τὰ ὅσα ἄχρι τοῦδε ἐξ ἰδίων σου ἐξώδευσας, χωρὶς νὰ ζημιωθῇς εἰς τὸ παραμικρόν», δὲν πραγματοποιήθηκε.

Τὸ οἰκονομικὸ πρόβλημα δυσχεραίνει τὴ λειτουργία τοῦ νοσοκομείου καὶ ὁ Στεφανίτης ἀπευθύνεται καὶ πάλι (17 Ἰουνίου 1828) στὸν Καποδίστρια²⁵ ἀφοῦ ἐξαντλεῖ τὴν ὁδὸ τῆς κρατικῆς ἱεραρχίας. Ἀναφέρεται στοὺς λογαριασμοὺς τοῦ νοσοκομείου, ποὺ δείχνουν μηνιαῖα ἐξοδα 900—1000 γρόσια, στίς προσπάθειές του νὰ ἐπιτύχει κάθε οἰκονομία. (Στὴν οἰκονομία αὐτὴ ἀναφέρθηκε καὶ στὴν πρώτη ἀναφορὰ του στὸν Κυβερνήτη, προβάλλοντας τὸν ἰσχυρισμὸ ὅτι μείωσε τὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου ἀπὸ 4.000 σὲ 1000 γρόσια). Στὸ νέο ἐμπόδιο ποὺ παρουσιάζεται καὶ τὸ ἔσοδο ἀπὸ τὸ δημόσιο στατήρα (καντάρι) δὲν φτάνει ποτὲ στὸ νοσοκομεῖο : Ὁ Ὑψίστος, μὲ κάλυψη τοῦ Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου, εἰσπράττει πὸ εἰσόδημα τοῦ κανταριοῦ.

Οἱ ἐκκλήσεις τοῦ Στεφανίτη δὲν ἔφεραν γρήγορα τὸ ποθητὸ ἀποτέλεσμα. Ὑποκατάβασις τῶν λογαριασμῶν του βράδυνε πολὺ : ἐγίνε ἐπειτα ἀπὸ τρεισήμισι χρόνια ὑπηρεσίας του στὸ νοσοκομεῖο. Ἀπὸ ἔγγραφο τοῦ Γ. Γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας Ν. Σπηλιᾶδῃ (4 Μαΐου 1831)²⁶ φαίνεται ὁ ἐλεγχος καὶ ἡ ταχτοποίηση τῶν λογαριασμῶν του ἀπὸ τὸν Αὐγούστο τοῦ 1827 μέχρι τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1830. Γι' αὐτὸ τὸ χρονικὸ διάστημα τὸ Δημόσιο βρέθηκε χρεωμένο στὸν Στεφανίτη 8.138 γρόσια ἢ 3225 φοίνικες γιὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου, χωρὶς νὰ ὑπολογίζονται οἱ μισθοὶ του, (μηνιαῖος μισθὸς 400 γρόσια· γιὰ 31 μῆνες = 12.400 γρόσια), ποὺ ἴσως νὰ τοὺς εἶχε πάρει σὲ γραμματίο ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ τράπεζα, σύμφωνα μὲ παλαιότερη γνωμοδότησις τοῦ Σπηλιᾶδῃ. Ἡ συνεισφορὰ τοῦ Στεφανίτη γιὰ τοὺς 31 μῆνες ἦταν 8.138 γρόσια ἢ 262 γρόσια γιὰ κάθε μῆνα. Ἄν ἀπὸ τὰ 1.000 γρόσια, ποὺ ἦταν τὰ μηνιαῖα ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου ἀφαιρέσουμε τὸ μισθὸ του, τὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου μένουν 600 γρόσια καὶ ἡ συμμετοχὴ του σ' αὐτὰ μὲ 262 γρόσια καλύπτει περίπου τὸ 43% τῶν ἐξόδων γιὰ τὴ συντήρησις τοῦ νοσοκομείου.

24. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 20, 23 Φεβρουαρίου 1828, Προσωρινὸς Διοικητὴς Ναυπλίου (Ἰω. Θεοτόκης) πρὸς τὸν Κυβερνήτη. Στὴν 3ῃ σελίδᾳ τοῦ παραπάνω ἐγγράφου, ἀντίγραφο τῆς ἐκθεσεως Στεφανίτη πρὸς τὸν προσωρινὸ Διοικητὴ Ναυπλίου.

25. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 85, 17 Ἰουνίου 1828. Βλ. παράρτημα, ἀρ. 5.

26. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 266, 4 Μαΐου 1831, Βλ. παράρτημα, ἀρ. 6.

Στις 10 Φεβρουαρίου 1831 καὶ στὶς 30 Ἀπριλίου τοῦ ἴδιου χρόνου, ὁ Στεφανίτσης - καθὼς λέγει ὁ Σπηλιάδης - ἔλαβε 4.000 φοίνικες (ἢ 10.000 γρόσια περίπου) καὶ ἔτσι ἐξοφλήθηκαν τὰ χρέη τοῦ Δημοσίου γιὰ τὸ χρονικὸ διάστημα : Αὐγουστος 1827 - Φεβρουάριος 1830. Ἔμενε μάλιστα καὶ ὑπόλοιπο 744 φοίνικες (ἢ 1760 γρόσια περίπου) γιὰ τὰ ἔξοδα τοῦ χρόνου, ποὺ εἶχε ἤδη περάσει : Μάρτιος 1830—Φεβρουάριος 1831. Γι' αὐτὸ τὸ χρόνο ὁ Σπηλιάδης διόρισε ²⁷ τριμελὴ ἐπιτροπὴ ἀπὸ τοὺς γιατροὺς Δ. Μολδίνη, Ν. Μαράτο καὶ Ν. Φωτεινός, γιὰ νὰ ἐλέγξει τὸ λογαριασμὸ τοῦ Στεφανίτση καθὼς καὶ τὸν τρόπο ποὺ πολιτεύτηκε σὰν ἐπιστάτης καὶ γιατρὸς στὸ νοσοκομεῖο. Ἡ ἐπιτροπὴ ἔπρεπε νὰ συντάξει ἔκθεση καὶ νὰ τὴν παραδώσει στὸν Διοικητὴ Ναυπλίας, ὁ ὁποῖος θὰ πληροφοροῦσε τὴν Κυβέρνηση γιὰ τὰ εἰσοδήματα τοῦ νοσοκομείου στὸν ἴδιο χρόνο.

Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1831 ὁ Στεφανίτσης παραπονιέται σιὸ διοικητὴ Ναυπλίας, Ἀργούς καὶ Κάτω Κεχαγιέ, Κ. Ἀξιῶτη ²⁸, ἐπειδὴ ὁ ὕγειονόμος δὲν τὸν προσκαλεῖ σιὸ καθαρτήριο τῶν πλοίων, ἀλλὰ προσκαλεῖ ἄλλους γιατροὺς. Στὸ ἔγγραφο τοῦ Ἀξιῶτη ὁ Στεφανίτσης ἀναφέρεται σὰ διευθυντὴς τοῦ νοσοκομείου.

Μετὰ τὴν οἰκονομικὴ ταχτοποίηση, ὁ Στεφανίτσης ἔμεινε σιὸ νοσοκομεῖο μέχρι τὴ δολοφονία τοῦ Κυβερνήτη καὶ τὴν ἀφίξη τοῦ Ὅθωνα ²⁹.

Σ' αὐτὸ τὸ χρονικὸ διάστημα συνεχίζει τὴ δράση του σιὸ νοσοκομεῖο. Μικρὸ μὰ καὶ συγκινητικὸ δεῖγμα τῆς εἶναι μία ἔντυπη «εἰδοποιήσεις» ³⁰ πρὸς τοὺς φτωχοὺς Ἑλλήνες (2 Ἰουνίου 1832). Ὑπόσχεται ὅτι ὁποῖος ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἱατρικὴ συμβουλὴ ἢ ἀπὸ φάρμακο, θὰ τὰ βρῖσκει σιὸ Α' Ἐθνικὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου, χωρὶς χρηματικὴ ἐπιβάρυνση.

Β) ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ ΤΟΥ BRUNO

Ὁ Στεφανίτσης σώθηκε κατὰ τὴν Ἐξοδο τῆς Φρουρᾶς ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1826, ἀλλὰ ὅπως ὁ ἴδιος λέγει «[...] μὲ τὸ

27. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 266, 12 Μαΐου 1831. Βλ. παράρτημα, ἀρ. 7.

28. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 271, 23 Ἰουλίου 1831, Διοικητὴς Ναυπλίας, Ἀργούς καὶ Κάτω Κεχαγιέ πρὸς τὸν Κυβερνήτη.

29. Τὴν πληροφορία δίνει ὁ ἴδιος ὁ Στεφανίτσης σιὴν ἀναφορά του «πρὸς τὴν σεβαστὴν ἐν Ἀθήναις, τῆς Τρίτης Σεπτεμβρίου Ἐθνικὴν συνέλευσιν», ποὺ δημοσιεύτηκε σιὴν ἑφημερίδα «Αἰὼν» σιὶς 26 Φεβρουαρίου 1844. Οἱ πληροφορίες καὶ ἡ ἀναδημοσίευση τῆς ἀναφορᾶς παρέχονται ἀπὸ τὸν Λιγνάδη, ὁ. π., σ. 139 - 142.

30. ΓΑΚ, Ἀρχ. Βλαχογιάννη, φακ. 129, 2 Ἰουνίου 1832. Βλ. παράρτημα, ἀρ. 8.

σῶμα γυμνὸν καὶ ἄνευ σχεδὸν ὑποκαμίσου. Ἀπώλεσα ἅπασαν τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν μου καὶ ἔχων συνοδοιπόρον τὴν πενίαν ἔφθασα εἰς Ναύπλιον [...]»³¹.

Ἀπὸ τὸν Αὐγούστο τοῦ 1827, ποὺ βρίσκεται ἐπιστάτης στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου, ὄχι μόνο δὲν πληρώνεται τοὺς μισθοὺς του, ἀλλὰ συνεισφέρει στὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου, κάθε μῆνα, 262 γρόσια περίπου. Ἔτσι τὸ πράγμα γίνεται ἀνεξήγητο : ὁ κατεστραμμένος οἰκονομικὰ Στεφανίτης βοηθᾷ τὸ κρατικὸ νοσοκομεῖο ! Τὴν ἀντίφαση δικαιολογεῖ, σὲ μεγάλο βαθμό, μία θλιβερὴ ὑπόθεση : ὁ θάνατος (ἢ ἡ δολοφονία) τοῦ Ἰταλοῦ γιατροῦ Bruno (Βροῦνος) καὶ ἡ διαθήκη του ποὺ ὀριζε κληρονόμο τὸν Στεφανίτη. Ἡ ὑπόθεση αὐτὴ εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστη, κρυμμένη στὰ ἀρχεῖα τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν³².

Στις 25 Σεπτεμβρίου 1826 ἔφτασε στὸ Ναύπλιο ὁ Ἰταλὸς γιατρός Ἀλβέρτος Φραγκίσκος Βροῦνος³³ μὲ τὸ ἀτμοκίνητο «Καρτερία» καὶ ὑπηρέτησε στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου. Στις 10 Φεβρουαρίου 1827 ἀρ-

31. Ἄ. Λιγνάδη, ὁ. π., σ. 139 - 140.

32. Ἀρχεῖα Ὑπουργ. Ἐξωτερικῶν, φακ. 90/1, 1829. Περιέχονται τὰ ἀκόλουθα ἔγγραφα :

1) Ἐκτακτὸς ἐπίτροπος Ἀργολίδος (Ν. Καλλέργης) πρὸς τὴν Γεν. Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας, 15 Ὀκτωβρίου 1828, ἐκ τοῦ χωρίου Ἅγιος Γεώργιος. Ἡμερομηνία ἀντιγραφῆς τοῦ 9 Νοεμβρίου 1829, ἐν Ναυπλίῳ.

2) Ἐκτακτὸς ἐπίτροπος Ἀργολίδος (Κ. Ράδος) πρὸς τὴν Γραμματεῖαν Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ναυτικοῦ, 9 Νοεμβρίου 1829, ἐν Ναυπλίῳ.

3) Ἀστυνομία Ναυπλίου πρὸς τὴν Γραμματεῖαν Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ναυτικοῦ, 15 Νοεμβρίου 1829, Ναύπλιον. Τὸ ἔγγραφο συνοδεύουν 12 σελίδες τῶν πρακτικῶν ἀπὸ τὶς ἀνακρίσεις ποὺ ἐγιναν στις 3 Ὀκτωβρίου 1828, στὸ Ναύπλιο. Ἡ ἀντιγραφὴ τοὺς ἐγινε στις 8 Νοεμβρίου 1829 ἀπὸ τὸν Ἀστυνόμο Ναυπλίου.

4) Κατάθεση Bally (γαλλικά). Γράφτηκε ἀπὸ τὸν Bailly στις 10/22 Νοεμβρίου 1828 στὸ Ναύπλιο. Ἡ ἀντιγραφὴ τῆς ἐγινε ἀπὸ τὸν Ἀστυνόμο Ναυπλίου στις 8 Νοεμβρίου 1829, γιὰ νὰ σταλεῖ στὴν Γραμματεῖα Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ναυτικοῦ.

33. Τὸ 1824 ἐξέδωσε στὸ Μεσολόγγι, ἰταλικά καὶ ἑλληνικά ἓνα βιβλιαράκι. Ἀπὸ τὸν τίτλο φαίνεται ὅτι ἦταν γιατρός τοῦ Byron. Στὸ Μεσολόγγι ἴσως νὰ ἐγινε καὶ φίλος μὲ τὸν Στεφανίτη. Ὁ ἑλληνικὸς τίτλος τοῦ βιβλίου : ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΕΣΤΕΡΩΝ | Εἰς τὴν διατήρησιν τῆς Ὑγείας τῶν Στρατιωτῶν | κατὰ τὰ Στρατόπεδα καὶ τὰς Φρουράς. | ὑπὸ | ΦΡΑΓΚΗΣΚΟΥ ΒΡΟΥΝΟΥ, | Ἰατροῦ, καὶ Χειρουργοῦ | τοῦ | ΛΟΡΔΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ. | Μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Ἰταλικῆς Γλώσσης. | Ὅσα διδάσκεις σύντεμνε, διὰ νὰ τὰ νοοῦσιν | Οἱ εὐμαθεῖς, κ' οἱ μνήμονες ἔς τὸν νοῦν τοὺς νὰ κρατοῦσιν | Ὅρατ. . . | ΕΝ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙῳ | ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΕΣΘΕΝΕΩΣ | 1824. Πρβλ. Γκίννη-Μέξα, Ἑλλην. Βιβλιογραφία ἀρ. 1436. Βλ. καὶ Φωτοτυπικὴ ἐπανεκδόσις τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι 1971 (Ἀριθ. 7).

Γιὰ κάποιο Βροῦνο ὀμιλεῖ ἐπαινετικά ὁ Howe, Σάμουελ Χάου, Ἡμερολόγιο . . . σ, 189,

ρώστησε καὶ πέθανε μετὰ 13 ἡμέρες. Τὴν περιουσία του παρέλαβε ὁ Στεφανίτσης. Αὐτὰ εἶναι σὲ συντομία τὰ γεγονότα.

Τὸ Φθινόπωρο τοῦ 1828 - εἴκοσι σχεδὸν μῆνες μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Bruno - ἡ κυβέρνησις ἀποφασίζει νὰ γίνουν ἀνακρίσεις γύρω ἀπὸ τὰ αἷτια τοῦ θανάτου τοῦ Ἰταλοῦ γιατροῦ. Ἡ Γ. Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας στέλνει σχετικὸ ἔγγραφο στὸν ἔκτακτο ἐπίτροπο Ἀργολίδας, κι ἐκεῖνος διατάζει τὴν Ἀστυνομία, ἡ ὁποία καὶ ἐξετάζει τέσσερις μάρτυρες. Παράλληλα ὁ γιατρὸς Bailly (Βαλλῆς) στέλνει τὴν καταθεσὴ του, γραμμένη γαλλικά. Ὁ ἔκτακτος ἐπίτροπος Ν. Καλλέργης μελετᾷ τὶς ἀνακρίσεις καὶ τὴν κατάθεση Bailly. Στὴν εἰσήγησή του παρατηρεῖ, ὅτι οἱ πληροφορίες ποὺ δίνει ὁ Bailly σὲ συσχετισμὸ μὲ τὸν αἰφνίδιο καὶ ἀνέλπιστο θάνατο τοῦ Bruno, ἐνοχοποιοῦν τὸν κληρονόμο του Στεφανίτση. Ἀλλὰ, ἐπειδὴ ὁ Στεφανίτσης εἶναι ὑπάλληλος τοῦ Δημοσίου, δὲ θέλησε χωρὶς ἐξουσιοδότηση νὰ τὸν ἀνακρίνει ἢ νὰ τὸν συλλάβει, μόνο διέταξε τὴν ἀστυνομία νὰ τὸν παρακολουθεῖ.

Τελικὰ ἡ εἰσήγησις τοῦ ἐπιτρόπου καὶ οἱ ἀνακρίσεις δὲ θὰ σταλοῦν στὴν Γ. Γραμματεία. Ἐνα χρόνον ἀργότερα (Νοέμβριος 1829) ὁ Κ. Ράδος, ποὺ πῆρε τὴ θέση τοῦ Καλλέργη, θὰ στείλῃ στὴν Γραμματεία Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ ἀντίγραφα ἀπὸ τὴν εἰσήγησις τοῦ προκατόχου του, ἀπὸ τὶς ἀνακρίσεις καὶ τὴν κατάθεση Bailly.

Ἡ Ἀστυνομία Ναυπλίου ἀνέκρινε τέσσερις πολίτες, ποὺ γνώριζαν τὸν Bruno καὶ λίγο - πολὺ τὶς συνθήκες τοῦ θανάτου του. Οἱ μάρτυρες εἶπαν στὶς ἀπαντήσεις τους (μέθοδος τῶν ἐρωταποκρίσεων) τὰ ἀκόλουθα :

1) Ἰωάννης Περόγλου, ἀπὸ τὴν Σμύρνη. Τὸ ἐπάγγελμά του ἦταν γραμματικὸς καὶ ἔδωσε στὴν ἀνάκρισή του τὰ ἀκόλουθα στοιχεῖα : Ἡ ἀσθένεια τοῦ Bruno προῆλθε ἀπὸ κρῦο. Τὸν ἐπισκεπτόταν ὁ Bailly καὶ μερικὲς φορὲς ὁ Στεφανίτσης. Τὸν παράστεκε μιὰ γυναῖκα ἀπὸ τὴν Κρήτη, οἱ συγκάτοικοί του (Πασχάλης, Χατζηγιάννου, Περόγλου καὶ Χατζηρήτης) καὶ ὁ Στεφανίτσης, σὰν ἐπίτροπός του. Ἐμείνε ἄρρωστος 15 ἡμέρες περίπου. Ὁ Bruno, ἐπειδὴ ἐβλεπε τὴν κατάστασή του νὰ χειροτερεῖ, ζήτησε κάποιον φίλον του γιὰ νὰ τὸν κάνει ἐπίτροπο, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ παραλάβει τὴν περιουσία του, ὅταν πεθάνει, καὶ νὰ τὴ μοιράσῃ «διὰ τὴν ψυχικὴν του σωτηρίαν». Ὁ Στεφανίτσης κάλεσε τὸ γραμματικὸν Περόγλου καὶ τοῦ ὑπαγόρευσε τὴ διαθήκη τοῦ Bruno ἑλληνικά. Ὑστερα ὁ Στεφανίτσης διάβασε τὴ διαθήκη ἰταλικά στὸν Bruno καὶ ἐκεῖνος τὴν ὑπέγραψε. Ὁ Ἰταλὸς γιατρὸς, ὅταν ὑπέγραφε, βρισκόταν σὲ κακὴ κατάστασις. Μὲ τὴ διαθήκη του ὁ Bruno ἄφησε ἐπίτροπο τὸν Στεφανίτση, ποὺ φρόντισε τὴν ἴδια νύχτα νὰ πάρει ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ Bruno τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ πράγματά του. Τὴν ἄλλη

ήμέρα ο ασθενής άρχιζε νά πλησιάζει τὸ θάνατο. Σάν πέθανε ὁ κληρονόμος του Στεφανίτσης ἰσχυρίστηκε ὅτι μοίρασε μερικά ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ Bruno στοὺς φτωχοὺς. Κάτι τέτοιο ὅμως δὲν ἔγινε πλατύτερα γνωστό.

Λόγος γιὰ μάρτυρες στὸ ἐπιτροπικὸ δὲν ἔγινε, καὶ ὅταν ὁ Περόγλου μίλησε γιὰ τὴ διανομὴ τῶν πραγμάτων, ποὺ ἔπρεπε νά γίνει, ἀναγκάστηκε νά κρυφτεῖ δύο ἡμέρες, ἐπειδὴ κινδύνευε ἀπὸ τοὺς τότε δικαστές. Τὴν τρίτη ἡμέρα ὁ Στεφανίτσης μὲ κολακεῖες καὶ ὑποσχέσεις, ὅτι δὲν θὰ τὸν «κακοποιήσει», τοῦ ζήτησε νά προσθέσει κοντὰ στὴ λέξη «ἐπίτροπον», καὶ «πληρεξούσιον». Ὁ Περόγλου φοβήθηκε καὶ πρόσθεσε μὲ ἄλλη μελάνη τὴ λέξη. Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ ὁ Στεφανίτσης δωροδόκησε τὸν πολιτάρχη Ναυπλίου Φλῶρο Γρίβα καὶ τὸν Καρακώστα καὶ ἔτσι παρέλαβε, ἀνενόχλητος, τὴν περιουσία τοῦ Bruno. Ἡ «σκιά» τῆς Ἀστυνομίας στὴν ὁποία διαμαρτυρήθηκε ὁ Περόγλου, δὲ μπόρεσε νά ἀντιδράσει μπροστὰ στοὺς «μαχαιράδες» τοῦ πολιτάρχη.

2) Ἀντώνιος Χατζηγιάννου, ἀπὸ τὶς Σέρρες. Φαρμακοπώλης. Ὁ Bruno, πρὶν πεθάνει, κατοικοῦσε σὲ οἰκίσκο πάνω ἀπὸ τὸ φαρμακεῖο, ποὺ εἶχε αὐτὸς μὲ τὸν Χαράλαμπο Πασχάλη.

Ἡ ἀρρώστεια τοῦ Bruno προήλθε ἀπὸ κρῦο. Ὅσο καταλάβαινε, φρόντιζε ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτοῦ. Μὲ παρακίνηση τῶν φίλων του κάλεσε τὸ γιατρὸ Bailly καὶ πολλὰς φορὲς διάλεγε μόνος του γιαιτρικά. Ὁ Στεφανίτσης τὸν ἐπισκεπτόταν σάν φίλος. Ὁ Bruno κατὰ τὴν ὥρα τῆς ὑπογραφῆς ἦταν ξαπλωμένος κι ἀδύναμος νά καθίσει. Ὁ Περόγλου ζήτησε ἀπὸ τὸν Χατζηγιάννου νά ὑπογράψει, σὰ μάρτυρας, λέγοντάς του ὅτι ὁ Bruno ἀφήνει ἐπίτροπο τὸν Στεφανίτση γιὰ νά παραλάβει τὴν περιουσία του καὶ νά τὴ μοιράσει στοὺς φτωχοὺς· αὐτὸ τὸ βεβαίωσε καὶ ὁ Bruno ὅταν τὸν ρώτησε, τοῦ ζήτησε μάλιστα νά ὑπογράψει. Ἡ διαθήκη ἔγινε δύο ἡμέρες πρὶν πεθάνει. Τὴ νύχτα ποὺ πέθανε, ὁ Στεφανίτσης πῆρε καὶ τὰ πράγματα τοῦ Bruno. Δὲν ἄφησε ἄλλον κληρονόμο καὶ τοῦτο γέννησε ἀπορίες γιὰ τὸ κληρονόμο του ἦταν μόνον ἀπλὸς φίλος. Ὁ Bruno εἶχε ζητήσει καὶ τὸν Masson³⁴ ἀλλὰ δὲν τὸν βρῆκε. Τὴν τελευταία νύχτα ποὺ ξεψύχησε, ὁ Στεφανίτσης ἔμεινε κοντά του. Ἀργότερα μοίρασε μερικά ἀπὸ τὰ χρήματα ποὺ κληρονόμησε σὲ μερικὲς Μεσολογγίτισσες. Παρέλαβε καὶ τὰ ἐργαλεῖα τοῦ Bruno, ποὺ ἄξιζαν 10.000 γρόσια, καθὼς καὶ ὁλόκληρη τὴν περιουσία

34. Γιὰ τὸν Masson, βλ. Δ. Βοῦρδουνιώτη, Ἑδουάρδος Μάσσων, Ἑπετηρὶς Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσός, ἔτος 11 (1915) σ. 225 - 234 καὶ Χάου... δ. π., σ. 15'.

του, με τὴ βοήθεια τοῦ πολιτάρχῃ Φλώρου Γρίβα. Ἡ δύναμη³⁵ τοῦ Γρίβα ἦταν ἱκανὴ νὰ ἐξουδετερώσει κάθε ἐπέμβαση τῆς Ἀστυνομίας κινημένη ἀπὸ διαμαρτυρίες γνωστῶν τοῦ Bruno.

3) Κων/νος Κορδίας, ἐπιστάτης τοῦ Νοσοκομείου Ναυπλίου, ὅταν ὁ Bruno ἦταν γιατρὸς σ' αὐτό. Ζήτησε ἀπὸ τὸν Bruno χρήματα γιὰ τὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου καὶ αὐτὸς προθυμοποιήθηκε νὰ δανείσει στὸ νοσοκομεῖο 1000 γρόσια, καὶ μάλιστα στὴν περίπτωση ποὺ θὰ ἐρχόταν ὁ Κόχραν καὶ θὰ ἔλειπαν οἱ ἀνωμαλίες, θὰ μπορούσε νὰ δώσει 5000 γρόσια καὶ μὲ ἄλλα νὰ ἐπιδιορθώσει τὸ νοσοκομεῖο. Ἐπίσης σκόπευε νὰ ἱδρῦσει φαρμακοπωλεῖο.

Ὁ Κορδίας ἐπισκεπτόταν τὸν ἄρρωστο Bruno. Ὁ Ἰταλὸς γιατρὸς ζήτησε νὰ εἰδοποιήσουν τὸν ἀδελφό του, νὰ ἔλθει γιὰ νὰ παραλάβει τὴν περιουσία του, ποὺ ἦταν δύο σπίτια, ἐνδύματα, ἓνα χρυσὸ ρολοί, ἓνα θερμόμετρο, δύο κάσες μὲ χειρουργικὰ ἐργαλεῖα.

Ἡ ἀσθένεια τοῦ Bruno προῆλθε ἀπὸ κρῦο. Στὴν ἀρχὴ φρόντιζε μόνος του τὸν ἑαυτὸ του, ἀλλὰ τὸν παρακολουθοῦσε καὶ ὁ Στεφανίτσης. Τὸν ἐπισκέφτηκε καὶ ὁ Bailly. Τὴν τελευταία νύχτα τοῦ ὁ Bruno ἔχασε τὰ λογικά του. Ὁ Στεφανίτσης ἔμεινε στὸ σπῖτι τοῦ Bruno ὅλη τὴ νύχτα καὶ ὑπέγραψαν καὶ τὴ διαθήκη.

4) Μάρκος Ντούρης, ἀπὸ τὴν Λέκλη Ἀργυροκάστρου. Χειροῦργος καὶ συνάδελφος τοῦ Bruno στὸ νοσοκομεῖο. Ἐπισκεπτόταν τὸν Bruno καθημερινά, ὅταν ἦταν ἄρρωστος. Ἡ ἀρρώστια του προῆλθε ἀπὸ κρῦο, ὕστερα ἀπὸ συμπόσιο στὶς 10 Φεβρουαρίου 1827 (ὄνομαστικὴ γιορτὴ τοῦ Χαράλαμπου Πασχάλη). Στὴν ἀρχὴ διάλεγε ὁ ἴδιος φάρμακα ἀλλὰ ἀργότερα τὸν ἐπισκέφτηκε ὁ Bailly «καὶ τὸν ἐδιώρισε αὐδέλες καὶ αἵματα τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν τοῦ εἶπεν νὰ μὴν κάμῃ τίποτε, ἀλλὰ τὸν ἐδιώρισε ἀβλαβῆ τινὰ ποτά». Στὴν ἐπίσκεψη παρευρισκόταν καὶ ὁ Στεφανίτσης, ὁ ὁποῖος ἀργότερα παραπονιόταν γιὰ τὸ Bruno δὲν τηροῦσε, ὅσα τὸν συμβούλευαν.

Ἐνα μῆνα πρὶν πεθάνει, ὁ Bruno εἶχε στὰ χέρια του σακούλα μὲ 120 λίρες, ἴσως καὶ περισσότερες. Κοντὰ σ' αὐτὲς εὐρέθηκαν 60 τάλιρα, ἐργαλεῖα, ροῦχα καὶ δύο ρολόγια, ποὺ ἄξιζαν 600 γρόσια. Ὅλα αὐτὰ τὰ παρέλαβε ὁ Στεφανίτσης, γιὰ τὸν Bruno τὸν ἔκανε ἐπίτροπο, πράγμα ποὺ κηρύχτηκε καὶ ἀπὸ τὸ δάσκαλο ποὺ εἶπε ἀπὸ τὸν ἄμβωνα τὸν ἐπικήδειο τοῦ Bruno. Τὰ ἐργαλεῖα, ποὺ ἄφησε δωρεὰ στὸ νοσοκομεῖο, τὰ παρακράτησε ὁ Στεφανίτσης.

Πέρα ἀπὸ τίς τέσσερις καταθέσεις ποὺ πῆρε ἡ Ἀστυνομία, ὁ

35. Γιὰ τὴν ἀνώμαλη πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ κατάσταση στὸ Ναῦπλιο, αὐτὴ τὴν ἐποχὴ βλ. Δ. Κόκκινου, Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση, Ἀθῆναι 1959, τ. 11 σ, 122 - 166,

γιατρός Bailly (Βαλλής) έστειλε τήν κατάθεσή του, γραμμένη γαλλικά, με ήμερομηνία : Ναύπλιο 10/22 Νοεμβρίου 1828.

Στήν κατάθεσή του ο Bailly αναφέρει ότι δέχτηκε επίσκεψη του Στεφανίτση, πού τόν κάλεσε εκ μέρους του Bruno, να τόν επισκεφθεί, τονίζοντας έμφατικά, ότι από τότε πού άρρώστησε δέν τόν περιποιήθηκε καθόλου. Ή άπολογητική αὐτή φράση του Στεφανίτση φάνηκε φυσική τότε στον Bailly, για να κινήσει άργότερα τις ύποψίες του. Βρήκε τόν άρρωστο σε καλή κατάσταση, με πλήρη συνείσθηση της άρρώστιας του και εύχαριστημένο για τήν επίσκεψή του. Παρουσίαζε συμπτώματα ιδιαίτερου πυρετού, ό όποιος βασίλευε στο Ναύπλιο εκείνη τήν εποχή, και γενική διαταραχή, πού προήλθε από τά φάρμακα. Ό σφυγμός του ήταν άνώμαλος και τά άλλα συμπτώματα τέτοιας μορφής, πού ήταν άδύνατη ή διάγνωση. Σε έρώτηση του Στεφανίτση και άλλων προσώπων, πού ήταν εκεί, άπάντησε ότι περίμενε τό αποτέλεσμα της θεραπείας με τις βδέλλες, για να σχηματίσει γνώμη. Ζήτησε να μην του δώσουν κανένα φάρμακο ή φαγητό, παρά μόνο νερό. Τήν άλλη ήμέρα, ό άρρωστος ήταν σε καλή κατάσταση και τότε με βεβαιότητα ό Bailly ύποστήριξε, ότι ό άρρωστος είχει σωθεί.

Ή καλύτερευση συνεχίστηκε μία - δύο ήμέρες περίπου, αλλά σε μία νυκτερινή επίσκεψη βρήκε τόν άρρωστο σε άπροσδόκητη και ανεξήγητη κατάσταση ύπνηλίας, πού του φάνηκε ότι είχε όλα τά χαρακτηριστικά, πού φέρνει ή χρήση των ναρκωτικών. Ό άρρωστος πέθανε τήν ίδια νύχτα και ό Bailly ένιωσε έκπληξη από τήν είδηση, γιατί δέ γνώριζε τά σχετικά με τη διαθήκη του Bruno. Και αν είχε σκεφτεί κανείς πώς θα πεθάνει, δέν έπρεπε να πεθάνει τόσο γρήγορα. Λίγους μήνες πριν να πεθάνει, ό Στεφανίτσης ήταν λυπημένος γιατί είχε χάσει τήν περιουσία του στο Μεσολόγγι και δέν μπορούσε να ζήσει στο Ναύπλιο, αλλά μερικες ήμέρες μετά τό θάνατο του Bruno, ζητούσε πληροφορίες για τά έξοδα πού απαιτούνται, για να ζήσει κανείς στο Παρίσι, όπου ήθελε να ζήσει μερικά χρόνια.

Ό Στεφανίτσης δέν έδωσε συνέχεια στις εκκλήσεις του Masson, για τήν πιστή εκτέλεση της διαθήκης, αλλά δωροδόκησε τόν πολιτάρχη Γρίβα και έτσι έπαψε κάθε έλεγχος.

Στό τέλος ό Bailly γράφει, ότι ό θάνατος του Bruno προήλθε από τη χρήση ενός ναρκωτικού. Τό ναρκωτικό αὐτό πρέπει να ήταν τό όπιο.

Συμπεράσματα : Οι κατηγορίες, οι ανακρίσεις και ή κατάθεση Bailly δέν φαίνεται να είχαν ουσιαστικό αποτέλεσμα. Τό έγγραφο του επιτρόπου Καλλέργη αφήνει στην Γ. Γραμματεία και στον Κυβερνήτη να αποφασίσουν αν θα κινήσουν κάποια διαδικασία κατά του Στεφανίτση. Ή άπόφασή τους δέ μάς είναι γνωστή, αλλά πρέπει να συμπε-

ράνουμε ότι ή κρίση τους ήταν εϋνοϊκή, αφού τόν περιέβαλλαν πάντοτε με έμπιστοσύνη και τόν διατήρησαν στη θέση του γιατρού και του έπιστάτη στο νοσοκομείο.

Πέρα όμως από την «απόφαση» τής Γ. Γραμματείας ή του Κυβερνήτη, (που δέν είμαστε υποχρεωμένοι να τή δεχτούμε αδέκαστη και ανεξάρτητη), προβάλλει ήθικά τó έρώτημα τής αθωότητας ή τής ένοχής του.

Αναγκαστικά θα βασιστούμε στις ανακρίσεις και στην κατάθεση Bailly.

1) Ή περιουσία του Bruno. Πρέπει να ήταν αρκετά μεγάλη. Συμφωνούν οι περισσότεροι από τους μάρτυρες, δίνοντας μάλιστα πολλά λεπτομερειακά στοιχεία. Στις μαρτυρίες τους πρέπει να προστεθεί, αντικειμενικό στοιχείο αυτό, ή οικονομική άνεση του Στεφανίτση μετά τó θάνατο του Bruno, ώστε να γίνει δανειστής του νοσοκομείου, ενώ βρισκόταν σέ κακή οικονομική κατάσταση μετά την Έξοδο. Κληρονόμησε την περιουσία του Bruno και είτε πολλά μοίρασε στους φτωχούς, είτε λίγα, τά οικονομικά του βρέθηκαν σέ καλή κατάσταση.

2) Ή ασθένεια του Bruno προήλθε από κρύωμα, καθώς όλοι συμφωνούν. Ή γιατρός που βασικά τόν ανέλαβε, αν και κάπως άργά, ήταν ό Bailly. Μέχρι τόν έρχομό του, ό Bruno φρόντιζε μόνος την κατάστασή του και διάλεγε τά φάρμακα και τά γιατρικά που ήθελε. Έτσι ό λόγος του Στεφανίτση στόν Bailly, ότι δέν τόν περιποιήθηκε καθόλου, σά γιατρός, είναι αληθινός. Βέβαια ή υπογράμμισή του γεννά υπόνοιες σέ συνδυασμό με την έκβαση, που είχε ή όλη υπόθεση.

Κανένas από τους μάρτυρες δέ μιλά για την απότομη καλυτέρευση τής υγείας του Bruno, μετά την επίσκεψη του Bailly, για την όποία ό ίδιος κάνει λόγο με έμφαση.

Τό παράπονο του Στεφανίτση, μετά την επίσκεψη του Bailly, στην όποία παρειρυσκόταν, ότι ό Bruno δέν τούς άκούει, δείχνει κάποια συνεργασία Bailly - Στεφανίτση. (Τό «παράπονο» αναφέρει ό Μάρκος Ντούρης, μόνος από τους μάρτυρες).

3) Ή πιθανή δολοφονία. Ή Bailly διατυπώνει, χωρίς καμμιά αμφιβολία, τή γνώμη ότι ό Bruno δολοφονήθηκε. Συνδέοντας μάλιστα τή δολοφονία με τίς προκαταβολικές άπολογητικές εξηγήσεις του Στεφανίτση, ότι ποτέ δέν περιποιήθηκε σά γιατρός τόν Bruno, φαίνεται να πιστεύει ότι ό Στεφανίτσης τόν δολοφόνησε για να καρπωθεί την περιουσία του. Τίς κατηγορίες αυτές δέ φαίνονται να συμμερίζονται οι άλλοι μάρτυρες: άλλωστε αυτό θα ήταν δύσκολο γιατί οι υποθέσεις και οι κατηγορίες του βασίζονται σέ ιατρικές και προσωπικές παρατηρήσεις. Οι άλλοι επιμένουν περισσότερο στόν άνομο τρόπο με τόν

όποιο ο Στεφανίτσης κατάφερε να υπογράψει τη διαθήκη ο Bruno, την καταφυγή στην πολιτική δύναμη για την εξυπηρέτηση των ανήθικων σκοπών του, την αθέτηση των όρων της διαθήκης, την παρακράτηση εκείνων, που προορίζονταν για τους φτωχούς και το νοσοκομείο. Κατηγορίες, που λίγο - πολύ, φαίνονται αληθινές και υποστηρίζονται από όλους. Πουθενά όμως δε γίνεται λόγος για δολοφονία ή για φήμη που να κυκλοφόρησε στο Ναύπλιο στο είκοσάμηνο διάστημα, που πέρασε από το θάνατο του Bruno, ως τις ανακρίσεις. Και ο φίλος του Bruno, Masson, στις εκκλήσεις του προς την ανίσχυρη, μπροστά στη θέληση του πολιτάρχη Γρίβα, Αστυνομία ζητά εκτέλεση της διαθήκης, αλλά δε διατυπώνει καμία κατηγορία.

Έτσι ή υπόθεση παρουσιάζεται μπροστά μας με το ακόλουθο σχήμα:

Ο Στεφανίτσης, με αθέμιτα μέσα, κατάφερε να γίνει κληρονόμος του Bruno.

Είναι δύσκολο να δεχτούμε τις κατηγορίες του Bailly, ότι είναι δολοφόνος του Bruno. Τα λίγα στοιχεία προς την κατεύθυνση αυτή, από τις καταθέσεις των άλλων μαρτύρων και η άργοπορημένη κατηγορία ενός τέτοιου εγκλήματος από τον Bailly, δε νομίζω ότι επιτρέπουν να θεμελιωθεί μία τόσο σοβαρή κατηγορία στην κατάθεση ενός ανθρώπου, όσο και αν αυτός ήταν άρμόδιος και γνώστης πολλών στοιχείων για το θάνατο του Bruno.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ *

Ἀρ. 1

(ΓΑΚ, Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ, φακ. 227)

Ἑλληνικὴ Πολιτεία (ἀρ) 622

Ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ

Πρὸς τὸν ἱατρὸν Στεφανίτσην

Οἱ κατ' αὐτὰς διορισθέντες παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐπιστάτης τοῦ Νοσοκομείου Σ. Μεταξᾶς καὶ Δ. Βαφιόπουλος παραπονοῦνται κατὰ Σοῦ, ὅτι δὲν ἐδέχθης, οὔτε ἄφησας αὐτοὺς νὰ ἀναλάβουν τὸ χρέος των.

Διατάτεσαι λοιπὸν νὰ ἀναγνωρίσῃς αὐτοὺς ὡς τοιοῦτους καὶ νὰ μὴ τοὺς προξενήσῃς εἰς τὸ ἐξῆς κανὲν ἐμπόδιον, ἀλλὰ νὰ περιορισθῇς εἰς τὰ χρέη Σου.

Ἐν Πόρῳ τῇ 8 Μαΐου 1827

Ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ

[Γ. Μαυρομιχάλης]

[Ἰ. Μ. Μιλαίτης]

[Ἰωαννοῦλης Ν. Νάκος]

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Γ. Γλ(αράκης)

Ἀρ. 2

(ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἐσωτερικῶν, φακ. 99)

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῆς Ἀστυνομίας

Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας

Ἡ Γραμματεία αὕτη μ' ἐδιώρισεν ἐπιστάτην τοῦ Νοσοκομείου κατὰ τὸ διάταγμα τῆς Κυβερνήσεως. Ἀφ' ὅλα τὰ εἰσοδήματα τοῦ Νοσοκομείου μόνον τὸ καντάρι εἶναι πρόχειρος πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκαιούντων εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Αὐτὸ τὸ ἐξέθεσα εἰς δημοπρασίαν, καθ' ἣν ἔλαβον διαταγὴν, ἀλλ' ὁ ἀγοράσας αὐτὸ δικαιολογεῖται ὅτι ὁ

* Διατηρεῖται ἡ στίξις καὶ ἡ ὀρθογραφία τῶν κειμένων. Γράψαμε μόνον μὲ κεφαλαῖο γράμμα ὅλα τὰ κύρια ὀνόματα.

κ. Κωνσταντίνος Βέρης ἔχει ἐδικόν του ἄνθρωπον εἰς Μύλους, καὶ συνάζει τὸ εἰσόδημα αὐτό, χωρὶς νὰ θελήσῃ νὰ δεχθῇ τὸν νόμιμον ἀγοραστήν του, καὶ ἐπειδὴ ἤδη τὸ Ναύπλιον εἶναι ἐρημωμένον, δὲν ἔχει ὁ ἀγοραστής νὰ συνάξῃ ἄλλοθεν, εἰ μὴ μόνον ἀπὸ τοὺς Μύλους. Ἄφ' οὗ λοιπὸν καὶ οἱ Μύλοι κατακρατοῦνται ἀπὸ ἄλλον, ὁ ἀγοραστής δὲν μετρᾷ χρήματα, ἂν δὲν ἐλευθερωθῶσιν οἱ Μύλοι, καὶ οὕτω τὸ Νοσοκομεῖον μένει ἀνοικονόμητον.

Παρακαλεῖται λοιπὸν ἡ Γραμματεία αὕτη νὰ ἐλευθερώσῃ τὸ καντάρι τῶν Μύλων ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ κ. Βέρη, διὰ νὰ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπιστάτου τοῦ νοσοκομείου, οὗτος νὰ λάβῃ τὰ χρήματα ἀπο τὸν ἀγοραστήν· καὶ τοῦτο τὸ συντομώτερον διότι ὁ καιρὸς χάνεται ἐπὶ ματαίῳ, καὶ ζημιοῖται τὸ νοσοκομεῖον.

Εὐελπὶς ἐπιτυχεῖν τῆς ἀξιώσεως, ὑποσημειοῦμαι
ὁ ἐπιστάτης τοῦ νοσοκομείου

Ἐν Ναυπλίῳ
τῇ 5 Αὐγούστου 1827

καὶ ἱατρὸς
Πέτρος Στεφανίτζης

Ἀριθ. 3

(ΓΑΚ Ὑπουργ. Ἐσωτερικῶν, φακ. 108)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἀριθ. 976 Η ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Πρὸς τὸν κύριον Π. Στεφανίτζην

Ἐπειδὴ ὁ Κύριος Χάους* ἐφωδιάσθη, ἀπὸ τὰς ἐξ Ἀμερικῆς προσφοράς, μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸ νοσοκομεῖον δι' ἓνα χρόνον, καὶ ἐπειδὴ τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Ναυπλίου δὲν ἔχει ἀρκετοὺς πόρους διὰ νὰ οἰκονομήσῃ τοὺς ἐν αὐτῷ καταφεύγοντας ἀσθενεῖς, ἡ Κυβέρνησις παρέδωκε τὴν ἐπιστασίαν τοῦ νοσοκομείου τούτου εἰς αὐτὸν διὰ νὰ τὸ ἐφοδιάσῃ μὲ τὰ ἀναγκαῖα, καὶ νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν καλὴν χρῆσιν τῶν πραγμάτων, καὶ διὰ τὴν περιποίησιν τῶν ἀσθενῶν, καὶ ἐν γένει νὰ ἐπιστατῇ καθ' ὅλα εἰς αὐτό.

Διορίζεται λοιπὸν, κατὰ διάταγμα τῆς Κυβερνήσεως ὑπ' ἀριθ. 1392 νὰ παραδώσῃ εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ τοῦ νοσοκομείου πράγματα ἱατρικὰ καὶ χειρουργικὰ ἐργαλεῖα. Διορίσθη δὲ καὶ ὁ προσωρινὸς Διοικητὴς τοῦ Ναυπλίου νὰ θεωρήσῃ τὸν λογαριασμόν σου, καὶ ἂν ἔχῃς ἐξοδευμένα εἰς τὸ νοσοκομεῖον περισσότερα τῶν ὧσων ἔλαβες ἀπὸ τὰς προσόδους αὐτοῦ, ἀπεφασίσθη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως νὰ τὰ λάβῃς

* Sam. G. Howe.

ἀπὸ τὰ δικαιώματα τοῦ Νοσοκομείου. Διετάχθη καὶ ὁ προσωρινὸς Διοικητὴς Ναυπλίου νὰ συνεργήσῃ εἰς τοῦτο διὰ νὰ πληρωθῇς.

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1827

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν
καὶ τῆς Ἀστυνομίας Γραμματεὺς
Ἀ. Λόντος

Ἀρ. 4

(ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 108)

Πρὸς τὴν ἑξοχὸν Γραμματεῖαν τῶν Ἑσωτερικῶν
καὶ τῆς Ἀστυνομίας

Κατ' ἐπιταγὴν τῆς ὑπ' ἀρ. 356 Σεβαστῆς Διαταγῆς τῆς, διωρίσθην ὁ ὑποφαινόμενος ἱατρὸς καὶ Ἐπιστάτης τοῦ Νοσοκομείου. Ἐκτελῶν τὰ χρέη μου καθ' ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην ἐπιμέλειαν καὶ προθυμίαν, ἐξοδεύων ἐξ ἰδίων μου καὶ πρὶν τοῦ διορισμοῦ μου ἀκόμῃ εἰς χρόνον ὁλόκληρον, τόσον εἰς ἱατρικὰ τῶν ἀσθενούντων καθὼς καὶ μισθοὺς τῶν ὑπηρετῶν κ.τ.λ., εἰς τὸ ρηθὲν τοῦτο Νοσοκομεῖον, ἄνευ οὐδεμιᾶς νομίμου ἀπολαβῆς. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ρηθὲν εἶναι ἔργον θεάρεστον καὶ φιλόφθωρον, ἔπρεπε νὰ συνάξῃ ὅλα τὰ νόμιμα δικαιώματά του κατὰ χρέος, δηλαδὴ τὸ ἥμισυ τὰ ἑκατὸν $\frac{1}{2}\%$ δι' ὅλας ἐν γένει τὰς πληρωμάς < αἱ ὁποῖαι > γίνονται, καὶ ἀνάλογον δικαίωμα τῶν λειῶν, τὰ ὁποῖα σφετερίζονται ἀπὸ τὸν μὲν καὶ δέ. Τὰ ἐξοδα τούτου εἶναι ὑπέρογκα, διότι ἀφ' ἧς ὥρας διορίσθην μέχρι σήμερον, ἐξόδευσα περίπου τὴν ποσότητα τῶν γροσίων δύο χιλιάδων πεντακοσίων ἀρ. 2.500, μὲ κατάλογον τακτικὸν καὶ οἰκονομικόν, καὶ παρ' ἐλπίδα βλέπω τὸ Δημόσιον Καντάρι νὰ κατακρατῇται παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ Βέρη, τὸ Τελώνιον νὰ πληρῶνῃ παλαιὰ χρέη τοῦ Βαφιοπούλου, καὶ τὰ τῶν ἐκκλησιῶν νὰ διανέμονται παρὰ τοῦ κ. Βαλσαμῆ. Πράγμα φρικτόν! Τὸ δὲ θεάρεστον τοῦτο ἔργον νὰ μένῃ ὑστερημένον ἐκ τῶν δικαιωμάτων του καὶ ἀφιερωμένον εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀνέμων.

Ὅθεν μὴ δυνάμενος πλεόν εἰς τὸ ἐξῆς ὁ δυστυχὴς νὰ ὑποφέρω ἕν τοιοῦτον δυσβάστακτον βάρος, (διότι ὁ Θεὸς τὸ γινώσκει τοὺς κόπους, μὲ τοὺς ὁποίους τὸ οἰκονόμησα ἕως ὥρας), παρακαλῶ τὴν ἑξοχὸν ταύτην Γραμματεῖαν, νὰ λάβῃ, πρόνοιαν μὲ ἀνάλογον πόρον περὶ τῆς ἐξοικονομήσεώς του, πρὸς παρηγορίαν καὶ εὐχαρίστησιν τῶν ἀσθενούντων. Ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ νὰ μ' ἀποζημιώσῃ καθ' ὃν τρόπον κρίνει εὐλογον, τὴν ρηθεῖσαν ταύτην ποσότητα, τὴν ὁποῖαν ἐξόδευσα ἐξ ὑδρώτων μου, ἀλλέως ἀδικοῦμαι μεγάλως, ὥστερα ἀπὸ τόσας καὶ τόσας θυσίας < τὰς ὁποίας > ἔκαμα καὶ κάμω, νὰ ὑστερηθῶ τὸ δίκαιόν μου.

διόλου ὑστέρησιν τῶν ἀναγκαίων, ἀφορόντων τὴν ἀναντίρρητον διατήρησιν τοῦ Νοσοκομείου τούτου· καθυποβάλλω ὑπ' ὄψιν τῆς ἐξοχότητός της τὰ πραχθέντα μου, ἐξαιτούμενος τὴν δικαίαν καὶ φιλάνθρωπον διαταγὴν της, πρὸς ἀνακούφισιν τῶν παρελθόντων καὶ παρόντων δυστυχημάτων μου.

Μένω μὲ ὅλον τὸ ἀνῆκον Σέβας

ὁ ἱατρὸς καὶ ἐπιστάτης τοῦ

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 17 Ἰουνίου 1828

τοῦ Ἐθνικοῦ Νοσοκομείου

[Στὴν 4η σελίδα:]

Πέτρος Στεφανίτζης

5345, Ναυπλίου Νοσοκομείου Ἐπισ(τάτης)

Ἄρ. 6

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 266)

(ἀρ) 5215 Ἐξοχώτατε

Καθυποβάλλουσα ἡ Γραμματεία εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῆς Υ.Ε. τὰς ἐξετάσεις καὶ παρατηρήσεις τῶν ἐπὶ τούτῳ διορισθέντων διὰ τῶν ὑπ' ἀρ. 3140 καὶ 3141 διαταγῶν τριῶν ἱατρῶν καὶ τοῦ Διοικητοῦ Ναυπλίας περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἐνταῦθα νοσοκομείου ἀπὸ ἀρχᾶς τοῦ εἰς αὐτὸ διορισμοῦ τοῦ κ. Π. Στεφανίτζη καὶ ὡς ἱατροῦ καὶ ὡς ἐπιστάτου, δηλ. ἀπὸ τὸν Αὐγουστον τοῦ 1827 μέχρι τέλους Φεβρουαρίου τοῦ 1830, χρεωστεῖ ν' ἀναφέρῃ εἰς τὴν Υ.Ε., ὅτι κατὰ τὰς παρατηρήσεις καὶ ἐξετάσεις ταύτας, οἱ λογαριασμοὶ τοῦ κ. Στεφανίτζη ἐξετασθέντες ἰδιαιτέρως ἀπὸ τὸν Διοικητὴν Ναυπλίας δι' ὅλον τὸ ρηθὲν διάστημα καὶ ὡς πρὸς ἔσοδα καὶ ὡς πρὸς τὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου, εὐρέθησαν ὀρθοὶ καὶ κατ' αὐτοὺς μένει νὰ λαμβάνῃ μέχρι τέλους Φεβρουαρίου τοῦ 1830 γρ. 8138:16 ἢ φ(οίνικες) 3.255:36 περὶ τῶν ὁποίων ἄς διατάξῃ ἡ Υ.Ε. τὰ δέοντα.

Σημειωτέον ὅτι εἰς τὰ χρήματα ταῦτα δὲν συμπεριλαμβάνονται οἱ μισθοὶ τοῦ κ. Στεφανίτζη, τοὺς ὁποίους κατὰ τὸ 1829 ὁ κ. Ράδος, Διοικητὴς τότε τῆς Ναυπλίας, εἶχε προσδιορίσει πρὸς γρ. 400 κατὰ μῆνα, καὶ ἀνέφερα περὶ τούτου εἰς τὴν Υ.Ε. γνωμοδοτῶν τότε νὰ τοὺς λάβῃ εἰς γραμμάτιον τῆς ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Ἡ Υ.Ε. ἄς ἀποφασίσῃ καὶ περὶ τούτου ὅ,τι δίκαιον.

Παρατηρεῖται ἐν τοσούτῳ πρὸς πληροφορίαν τῆς Υ.Ε. ὅτι κατὰ τὴν 10 Φεβρουαρίου καὶ 30 Ἀπριλίου τοῦ τρέχοντος ἔτους ἐδόθησαν εἰς τὸν κ. Στεφανίτζην, διὰ τοῦ Διοικητοῦ Ναυπλίας, φοίνικες τέσσαρες χιλιάδες καὶ ἐὰν θεωρηθῶσιν ὅτι τοῦ ἐδόθησαν πρὸς ἐξόφλησιν ἐξόδων μέχρι τέλους Φεβρουαρίου τοῦ 1830, τότε μένει νὰ χρεωστῇ

φοίνικες 744:64, οί όποίοι πρέπει νά έκπεσθοῦν ἀφ' όσα έχει νά λάβη
ἀπό τούς λογαριασμούς τούς μετὰ τόν Φεβρουάριον τοῦ 1830.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 4 Μαΐου 1831

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
Ν. Σπηλιάδης

Ἀρ. 7

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 266)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ὁ Γραμμ. τῆς Ἐπικρατείας.

Πρὸς τούς Ἱατροὺς κυρίους Δ. Μολδίνην,
Ν. Μαράτον καὶ Ν. Φωτεινὸν

Ὁ κύριος Π. Στεφανίτζης ἱατρὸς καὶ ἐπιστάτης τοῦ ἐνταῦθα Νο-
σοκομείου ἐπαρουσίασε τὸν ἐγκλειστον λογαριασμὸν ἐξόδων ἀπὸ ἀρ-
χᾶς Μαρτίου τοῦ 1830 ἔτους μέχρι τέλους Φεβρουαρίου τοῦ 1831 ἐξαι-
τῶν τὴν ἐξόφλησίν του.

Ἐχουσα ἤδη ἡ Κυβέρνησις δείγματα τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐμπει-
ρίας σας, σᾶς προσκαλεῖ νά λάβετε ὑπ' ὄψιν τὸν λογαριασμὸν τοῦτον
καὶ νά τὸν ἐπεξεργασθῆτε καθ' ὅλην τὴν ἀκρίβειαν, ἀφ' οὗ προηγου-
μένως ἐξετάσετε καὶ πληροφορηθεῖτε πόσους ἀσθενεῖς ἐθεράπευσε,
κατὰ τινα τρόπον ἐπεριποιήθη αὐτοὺς καὶ ὥς ἱατρὸς καὶ ἐπιστάτης,
τίνας καὶ πόσους ὑπαλλήλους εἶχε, τί ἐπλήρωνε δι' αὐτοὺς καὶ δι' ἱα-
τρικά, πόσα ἐμποροῦσαι νά εἶναι τὰ ἐξοδα τοῦ Νοσοκομείου καὶ τὰ
παρόμοια.

Μετὰ τὰς ἐξετάσεις σας καὶ παρατηρήσεις ταύτας, θέλετε γνωμο-
δοτήσῃ, Κύριοι, ἐὰν καλῶς έχει ὁ λογαριασμὸς καὶ ἐὰν τὰ ἐξοδα εἶναι
ὕπερβολικά ἢ μέτρια. Τὴν δὲ ἔκθεσίν σας θέλετε παραδώσῃ εἰς τὸν
Διοικητὴν, ὅστις προσεκλήθη, νά εἰδοποιήσῃ τὴν Κυβέρνησιν καὶ αὐ-
τὸς πόσα εἰσοδήματα εἶχε τὸ Νοσοκομεῖον καθ' ὅλον τὸ διαληφθὲν
διάστημα.

Ἐὰν εἰς τὴν ἀκριβῇ ἐκπλήρωσιν τῆς παρούσης, λάβετε χρειάν
ἐγγράφων ἢ πληροφοριῶν, θέλετε τὰς ζητήσῃ ἀπὸ τὸν κύριον Π. Στε-
φανίτζην καὶ ἀπὸ τὸν Διοικητὴν Ναυπλίας, οἱ όποιοι καὶ προσκαλοῦν-
ται ἐπ' αὐτῷ τούτῳ.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 12 Μαΐου 1831

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
Ν. Σπηλ(ιάδης)

Ἄρ. 8

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Βλαχογιάννη, φάκ. 129, Ἑκτακτοὶ ἐπίτροποι καὶ προσωρινοὶ Διοικηταί, ἔντυπο, ἐλληνικά καὶ γαλλικά, στὸ ἐλληνικὸ : 2 Ἰουνίου 1832, στὸ γαλλικὸ : 14 Ἰουνίου 1832)

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἀπ' ὅλα τ' ἀγαθὰ τῆς ζωῆς ταύτης, ἡ ὑγεία εἶναι τὸ πολυτιμότερον καὶ προσφιλέστερον· αὐτὴν ἐν ὅσῳ τὴν ἀπολαμβάνει τις δὲν τὴν στοχάζεται ὡς ἀγαθὸν καὶ δῶρον τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ, ὅταν δὲ τὴν χάσῃ, τότε γνωρίζει, ὅτι τοῦ λείπει τὸ μέγιστον πάντων τῶν ἀγαθῶν.

Ἡ μὲν φύλαξις τῆς ὑγείας εἶναι σχεδὸν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ καθενός, ὅταν ζῇ μὲ δίαιταν, καὶ ἀπέχῃ ἀπὸ καταχρήσεις ὀλεθρίας εἰς αὐτήν, ἡ δὲ ἀνάκτησις αὐτῆς στέκει εἰς τὴν τοῦ ἐμπείρου καὶ σοφοῦ ἱατροῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ πλεονεξία (ἐναντία τοῦ ὅρκου τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἱατρῶν Ἰπποκράτους), ἐκυρίευσεν τὰς ψυχὰς πολλῶν ἐξ αὐτῶν, δὲν δύναται κἄνεις τῶν πτωχῶν νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ποθουμένην ὑγείαν, μὴ ἔχων χρήματα. Ὅθεν φιланθρωπία καὶ συμπαθεία χρηστομιμήτῳ πρὸς αὐτοὺς κινούμενος, εἰδοποιῶ πρὸς ὅλους τοὺς ὁμογενεῖς μου πτωχοὺς Ἑλληνας, μικροὺς καὶ μεγάλους, νέους καὶ γέροντας, ὅστις ἔχει χρεῖαν συμβουλῆς ἱατροῦ ἢ ἱατρικῶν, ἃς ἔρχεται ἐλευθέρως εἰς τὸ Ἀ'. Ἐθνικὸν Νοσοκομεῖον Ναυπλίου, καὶ θέλει λαμβάνει καὶ συμβουλήν, καὶ ἱατρικὰ χωρὶς λεπτοῦ. Ἐρρωσθε.

Ὁ ἱατρὸς καὶ χειροῦργος
Π. Στεφανίτζης, Λευκάδιος

Τῇ 2 Ἰουνίου 1832
Ναύπλιον